"Mobile Info Team" ڕاپۆرتێکی بڵاوکردەوە کە لەسەر بنەمای ئەو توێژینەوەیە کە لە ماوەی ساڵی ڕابردوودا ئەنجامیان داوە. توێژینەوەکە لەسەر زیاتر لە ٥٠ ئیفادە بوو لەگەڵ ئەو کەسانەی کە لە یەکێک لە شەش ناوەندی دەستبەسەرکردنی پێش دوورخستنەوە لە ویشکانی یۆنان ڕاگیرابوون لەوانە پارانستی (دراما)، زانتی، ئەمیگدالێزا (مێنیدی)، کۆرینت (کۆرینتۆس)، تاڤرۆس (پیترۆ ڕالی) یان فیلاکیو (ئۆرێستیادا). لەگەڵ خەڵکی ئەفغانستان، جەزائیر، میسر، ئێران، عێراق، کوردستان، مەغریب، پاکستان، سوریا و تورکیە قسەمان کرد، تەمەنیان لە نێوان ١٦ بۆ ٥١ .ساڵ بوو. پرسیارەکانمان لەسەر بنەمای دەستڕاگەیشتن بە مافی پەنابەری، ڕاوێژکاری یاسایی، زانیاری، وەرگێران، بارودۆخی پاکوخاوێنی، ئاسانکاری سەرەتایی، چاودێری پزیشکی و دەروونی، دەستڕاگەیشتن بە خوێندن یان چالاکییە کات بەسەربردنەکان، و پراکتیزەکردنی نارەزایەتییەکان بوو.

- خەڵکی وڵاتی سێیەم، کە مافی یاسایی مانەوەیان لە یۆنان نییە و بە ڕێکاری پەنابەریدا تێناپەڕن یان ڕەتکردنەوەیان وەرگرتووە، دەتوانرێت لە ناوەندەکانی دەستبەسەرکردنی پێش دوورخستنەوە ڕابگیرێن لەکاتێکدا چاوەڕێی دیپۆرتکردنەوەن.
- پەناخوازان دەتوانرێت لە ناوەندەکانی دەستبەسەرکردنی پێش دوورخستنەوە بە هۆکاری تایبەت ڕابگیرێن، لەوانەش بە پاساوی ڕێکوپێکی گشتی کە بەو مانایەیە کە بە مەترسی بۆ سەر کۆمەڵگا دادەنرێت.

دۆزینەوە سەرەکییەکان

1. سەبارەت بە ڕێکار و دەستڕاگەیشتن بە مافەکان:

- بەپێی یاسای یەکێتی ئەوروپا، دەستبەسەرکردن تەنها وەک دوا ڕێگە بەکاربهێنرێت. بەڵام لێکۆڵینەوەکانمان تیشک دەخەنە سەر ئەوەی کە لە ساڵانی ڕابردوودا، بە تایبەتی لە دوای گۆڕانکارییەکانی یاساکان دوای هەڵبژاردنی حکومەتی نیا دیموکراتیا لە ساڵی ٢٠١٩، دەستبەسەرکردنی هاووڵاتیانی وڵاتی سێیەم بەپێی یاسای یۆنان بووەتە سیستماتیک، و بە کردەوە بۆ پەناخوازان ئاسایی بووەتەوە. زۆربەی ئەو کەسانەی قسەمان لەگەڵ کردوون لەلایەن پۆلیسەوە دەستگیرکراون و پشکنینی بەڵگەنامەیان بۆ کراوە و لە بنکەیەکی پۆلیس ڕاگیراون پێش ئەوەی بۆ ماوەیەکی زۆر بگوازرێنەوە بۆ ناوەندێکی دەستبەسەرکردنی پێش دوورخستنەوە.
- 45%ی چاوپێکەوتنەکانمان بۆ ماوەی زیاتر لە شەش مانگ ڕاگیراون. وەڵامدەرەوەکان باسیان لە دووبارەبوونەوەی خولەکانی دەستبەسەرکردن و ئازادکردن کردووە، هەندێکجار دەبێتە هۆی دەستبەسەرکردنی خەڵک بۆ ماوەی کۆی گشتی ٣٣ مانگ. ئەمەش بەهۆی نەبوونی وەرگرتنەوەی فەرمی لە یۆنانەوە بۆ وڵاتانی وەک جەزائیر و مەغریب و تونس، بەهۆی دواکەوتنی کارگێڕییەوە.
- هەروەها لێکۆڵینەوەکەمان ئاماژەی بەوەدا کە کەمی زانیاری و تێگەیشتنێکی گرینگ هەیە سەبارەت بە مافەکانی دەستگیرکراوەکان لە دەستبەسەرکردندا، دۆخی گشتییان یان دۆخی ڕێکاری پەنابەرییان. زیاتر لە 90%ی ئەو کەسانەی چاوپێکەوتنمان لەگەڵدا کردووە وتوویانە هیچ زانیارییەکیان سەبارەت بە دۆخی خۆیان و هۆکاری دەستبەسەرکردنیان و چۆنیەتی بەردەوامبوونیان پێنەگەیشتووە. شیکاری زیاتری تۆمارەکانی تیمی زانیاری مۆبایل سەرلێشێواوییەکی بەرچاوی لە نێوان موکلەکانماندا ئاشکرا کرد کە لە ناوەندەکانی دەستبەسەرکردندا ڕاگیراون، کە بەهۆی نەبوونی خزمەتگوزاری وەرگێڕانەوە خراپتر بووە. 40%ی بەشداربووان وەرگێڕانیان بۆ دابین نەکراوە و پشتیان بە پشتیوانی هاوڕێ دەستگیرکراوەکان بەستووە و لانیکەم 30% ناچاربوون بەڵگەنامەکان بە زمانێک واژۆ بکەن کە لێی تێنەگەیشتوون.
- یاسای یۆنان دەڵێت کە پێویستە هاوکاری یاسایی بێبەرامبەر پێشکەش بە داواکاران بکرێت بۆ ئەوەی تانە لە فەرمانی دەستبەسەرکردنەکەیان بدەن. بەڵام بە کردەوە هیچ سیستەمێکی یارمەتی یاسایی ئازاد دانەنراوە بۆ تەحەدای دەستبەسەرکردن؛ زیاتر لە 80%ی بەشداربووان دەستیان بە یارمەتی یاسایی بێبەرامبەر نەگەیشت، و زۆربەیان دەبوو پارێزەرێکی تایبەت بەکاربهێنن کە کرێی تا 2000 یۆرۆ بدات.

2. سەبارەت بە مەرجەکانی دەستبەسەرکردن:

- بارودۆخی ناو PRDCs لەڕادەبەدەر خراپە. 61% وەڵامدەرەوەکان لە سەرانسەری PRDCەکاندا باسیان لە خراپی بارودۆخی پاکوخاوێنی کردووە، لەوانەش ڕاپۆرتەکانیان کە سەنتەرەکان پیسن، کە قاڵب و هێرشکردنە سەر مێشوولە و مێرووەکان یان تێدایە. پێکهاتەکان بە وێران و ناشایستەی ئاژەڵ و ناپاک وەسف کراون و زیاتر لە 50%ی بەشداربووان ناوەندەکانی دەستبەسەرکردنی پێش دوورخستنەوەیان بەراورد کردووە بە زیندانەکان. ئەمەش کاریگەرییەکی زیانبەخشی بە ڕوونی لەسەر خۆشگوزەرانی دەروونی دەستگیرکراوەکان هەیە، کە سەرەڕای ئەوەی کە داواکاری پاراستنی نێودەوڵەتین، وەک تاوانبار مامەڵەیان لەگەڵدا کردووە. ئەمەش بەهۆی نەبوونی گرینگانەی دەستڕاگەیشتن بە ئاودەست، دوش، قەرەوێڵە، دۆشەک، جل و بەرگ و چالاکییە وەرزشییەکان کە بوونیان نییە، گەورەتر بوو. بۆ نموونە لە شاری زانتی و کۆرینت دەوترێت یەک ئاودەست نزیکەی ٥٠ کەس هاوبەشی کردووە.
- چاودێری پزیشکی، لەوانەش چاودێری تەندروستی جەستەیی و دەروونی، لە سەرانسەری ناوەندەکانی دەستبەسەرکردن لە یۆناندا زۆر سنووردار بوو، و تەنها بۆ حاڵەتە بەپەلەکان دەستی پێدەگەیشت. ئەمە لە 80%ی چاوپێکەوتنەکاندا ڕاپۆرت کرا، و وەک یەکێک لە کێشە هەرە چالاکەکان وروژێندرا کە ڕووبەڕووی موکلیەکانی Mobile Info Team دەبێتەوە لە دەستبەسەرکردندا. ناوبەناو هیچ پزیشکێک لە ناوەندەکانی دەستبەسەرکردندا ئامادە نەبووە. دەستگیرکراوەکان ڕایانگەیاندووە کە چەند مانگێک چاوەڕێیان کردووە بۆ وەرگرتنی کات، بۆ نموونە لە شاری کۆرینتیس دەستگیرکراوەکان ڕایانگەیاندووە کە تا پێنج مانگ چاوەڕێیان کردووە.
- لەو شوێنانەی کە دەستڕاگەیشتنیان پێدەدرا، وەرگێڕان بە دەگمەن لەگەڵ چاودێری پزیشکیدا دابین دەکرا، ئەمەش نەخۆشەکان ناچار دەکرد داوای پشتگیری لە هاوڕێ دەستگیرکراوەکان بکەن کە نهێنی نەخۆشەکان پێشێل دەکەن.
- لە ئەنجامی بارودۆخی دەستبەسەرکردندا، تەندروستی دەروونی دەستگیرکراوەکان بە شێوەیەکی بەرچاو تێکچوو؛ نزیکەی چارەکێک لە وەڵامدەرەوەکان ئاماژەیان بە بڵاوبوونەوەی تێکچوونی توندی تەندروستی دەروونی لە دەستبەسەرکردندا کردووە لەوانە خەمۆکی، بیرکردنەوەی خۆکوژی و پراکتیزەکردنی زیانگەیاندن بە خۆت.

ئێمە ڕاپۆرتەکەمان بە ڕاسپاردەکان کۆتایی پێدەهێنین بۆ ئەوەی دەوڵەتی یۆنان پابەند بێت بە یاسای ئەوروپا و یاسای خۆی لە پەیوەندی لەگەڵ:

- بەکارهێنانی دەستبەسەرکردن (کە دەبێت ڕێوشوێنێکی ناوازە بێت بۆ دوا ڕێگە، بەکارنەهێنرێت ئەگەر ئاسۆی دوورخستنەوە نەبێت)؛
- دەستڕاگەیشتن بە زانیاری لە ڕێکارەکانی دەستبەسەرکردن و پەنابەریدا؛
- دەستڕاگەیشتن بە وەرگێڕان و وەرگێڕ؛
- دەستبەسەرکردنی منداڵانی خوار تەمەنی یاسایی؛
- دەستبەسەرکردن و مەرجەکانی دەستبەسەرکردن لە بنکەکانی پۆلیس؛
- بارودۆخی دەستبەسەرکردن لە ناوەندەکانی دەستبەسەرکردنی پێش دوورخستنەوە و دەستڕاگەیشتن بە بەرهەمەکانی پاکوخاوێنی؛
- دەستڕاگەیشتن بە ڕێکخراوە ناحکومییەکان بۆ ناوەندەکانی دەستبەسەرکردن؛
- دەستڕاگەیشتن بە چاوەدێری پزیشکی، لەوانەش چاودێری دەروونی؛
- دەستڕاگەیشتن بە دامەزراوە وەرزشییەکان لە ناوەندەکانی دەستبەسەرکردندا.
-

هەروەها داوا لە کۆمیسیۆنی ئەوروپی دەکەین کە پارە بۆ دەوڵەتی یۆنان تەرخان نەکات تا لێکۆڵینەوەیەک، کە دەبێت سەربەخۆ بێت، ئەنجام بدرێت. ئەنجامی لێکۆڵینەوەکە پێویستە ئاشکرا بێت. ئێمە پێمان خۆشە کە ڕێوشوێنی دادگا دژی یۆنان لەسەر ئاستی ئەوروپا بکرێتەوە و ڕێوشوێن بگیرێتەبەر بۆ دڵنیابوون لەوەی دەوڵەتی یۆنان پابەندە بە یاساکانی ئەوروپا. هەروەها داوای سەردانی لیژنەی ئەوروپی بۆ ڕێگریکردن لە ئەشکەنجە و مامەڵەی نامرۆڤانە یان ڕیسواکردن دەکەین بۆ هەموو ناوەندەکانی دەستبەسەرکردنی پێش دوورخستنەوە.